

REGISTERBLAD

Namn: Göran Nordin (99-03-01)

Område av riksintresse för naturvård i Västernorrlands län

Områdesnummer: NRO22074

Områdesnamn: Indalsälvens delta

Kommun: Timrå kommun

Kartblad: 17H NO

Läge: 17H7H2D0G

Area: 1 494 ha

Naturgeografisk region: 28a. Sydligt boreala kuperade området: Medelpad och "Höga Kusten" i Ångermanland

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Huvudavrinningsområde 40 Indalsälven

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsformer:

Riksvärde

Recent delta		
Vattendrag	Fauna	
	Flora	

Värdeomdöme: Indalsälvens delta är Sveriges största kustdelta. Det är av stort geomorfologiskt intresse. Deltat hyser botaniska naturvärden som

- ett av de sista restområdena av Indalsälvens strandvegetation
- biotop för konkurrenssvaga växtsamhällen med småvuxna vatten- och strandväxter, vilka minskat starkt i förekomst bl a genom vattenkraftsutbyggnad
- biotop för ett flertal kalkkrävande och för länet sällsynta växter.

Områdets fågelliv är sällsynt rikt. Vattenmiljön utgör uppdriftsområde för lax, havsöring, harr och sik samt utgör reproduktionsområde för havsöring, sik och kusharr.

Huvudkriterier: A. Områden med framstående och/eller väl dokumenterade exempel på landskapstyper eller naturtyper eller kombinationer av naturtyper, som särskilt väl visar landskapets utveckling i olika geologiska system såväl på land som i vatten.

D. Områden med mycket rik flora/fauna

Stödskriterier: Storlek, mångformighet, säregenhet, nyckelområde, betydelse för flora/fauna

Förutsättningar för bevarande:

Inom området finns markanspråk för ett flertal befintliga och planerade anläggningar, bl a golfbana, deltaland, ny E4-sträckning och flygplats.

Länsstyrelsens förslag till riktlinjer

Anspråk på mark- och vattenutnyttjande inom deltaområdet bör ske med hänsynstagande till riksintresset att

- bevara området geologiska bildningar
- bevara en värdefull rast- och häckningslokal för fågellivet
- bevara reproduktionsområdena för havsöring, sik och kusharr.
- i möjligaste mån bevara en naturlig utveckling hos vegetationen, präglad av landhöjning, deltabildning och hav.

Säkerställande:

Gällande bestämmelser

- Området är delvis avsatt som naturreservat (7kap 4 § MB) 1992.
- Deltats öar berörs av förordnande om utökat strandskydd jämlikt 7kap 14 § MB
- I anslutning till deltat ligger kommunens ytvattentäktanläggning (Torsboda 1:1). Lokala hälsoskyddsföreskrifter (840924)

Behov av åtgärder, säkerställande etc

Ev behov av säkerställandeåtgärder utöver reservatsförordnandet bör utredas.

Områdets huvuddrag: Vid Indalsälvens mynning ligger Sveriges största kustdelta med en yta motsvarande ca 10 km².

Deltabildningen fanns redan i början av 1700-talet, men deltat fick en dramatisk tillväxt som följde av Vild Hussens tappning av Ragundasjön 1796. Den aktiva materialtransporten till deltat från älven upphörde 1956 i och med byggandet av Bergeforsens kraftverk. Ett visst tillskott av sediment kommer dock från Ljustorpsån. Skiftningen i deltats utseende beror idag på omlagringar av material från de inre till de yttre delarna av deltat. Den recenta uppbyggnaden av deltat äger rum i huvudsak under vattenytan. Endast obetydliga delar av det över vattnet liggande deltat byggs på.

Deltats vegetation är föränderlig och avspeglar deltats åldrande. På nybildade holmar är en strandvegetation med bl a klådris, käringtand, getväppling, knutarv, mandelpil m fl typisk. Tillsammans med de övre delarna av Indalsälven inom länet kan sådana områden anses utgöra de sista restområdena av Indalsälvens ursprungliga strandvegetation. Klådriset har här sin enda naturliga livsmiljö i länet. Vid andra nybildade, grunda och slambemängda stränder förekommer ett växtsamhälle med småvuxna vatten- och strandväxter, som är starkt bundna till den speciella naturmiljön. På något äldre stränder bildar snabbt vide och pors täta buskage. Strandväxterna lever kvar även på torrare områden, dock med en successivt ändrad artsammansättning, t ex, med inslag av älgört, kråklöver, strätta och frossört. Stora delar av deltat är bevuxet med en tät och nästan ogenomtränglig gråalskog. Markfloran är här artfattig på grund av att marken skuggas hårt. På de äldsta deltaavlagringarna dominerar gran- eller tallskog. På deltat finns även en hel del kalkälskande växter, t ex Kung Karls spira, ängsgentiana, rosettljungfrulin och vågelstarr. Kalken anses härstamma från Jämtlands silurområden. I mötet mellan salt- och sötvatten blandas havsstrandsväxter och älvens sötvattenvegetation.

Deltat har ett rikt fågelliv, mycket beroende på områdets mångfald av naturtyper. Totalt har 160 fågelarter iakttagits, varav ett 80-tal arter häckande. Strandängarna, revlarna och de grunda stränderna gör deltat till en av länets förnämsta rastplatser för vadare och sjöfågel.

Indalsälvens deltaområde utgör uppvandringsområde för lax, havsöring, harr och sik samt reproduktionsområde för havsöring, sik och kusharr. Området nedanför Bergeforsens kraftverk är ett av landets bästa sportfiskevatten med en årsfångst av ca 6 000 st havsöring och lax. Ett mycket gott fiske efter sik och även harr förekommer med mer än 1 000 fiskedygn/år. Strax nedströms kraftverksdammen fångas avelsfisk för Bergeforsens laxodling.

Deltats utveckling och markanvändning har tidigare påverkats av flottningen.

Anmärkningar:

- Referenser:** Arnborg L, 1907. Indalsälvens delta. Trivialmorfologisk utveckling med särskild hänsyn till 1900-talets vattenkraftsutbyggnad. Särtryck ur Teknik o Natur, Göteborg.
- Norén L, 1971. Indalsälvens delta. En naturvårdsinventering. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Härnösand.
- Sundberga, 1901. Ornitologisk inventering av Indalsälvens delta. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Härnösand
- Guvå L, 1972. Naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 3. Medelpad. Surte.
- Johansson I, 1972. Fågelobservationer inom Indalsälvens delta. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Härnösand.
- Landskapslaget AB, 1976. Förslag till dispositionsplan över Indalsälvens delta.
- Luffartsverket, Flygplatsavdelningen. Sundsvall-Härnösands flygplats dispositionsplan, 1977.
- Lundqvist J, 1987. Beskrivning till jordartskarta över Västernorrlands län och förutvarande Fjällsjö kommun. SGU
- Kommittén för planering av Indalen, 1979. Indalen, ett historiskt källflöde.
- Svenska Naturskyddsföreningen, 1972. Fågellokal i Sverige.
- Sundborg Åke, 1973. Indalsälven, Ljungan, Ljusnan, Dalälven, Klarälven. Geovetenskapliga naturvärden. Uppsala universitet, naturgeografiska inst.
- Fiskeriverket